

Predsjednička kandidatkinja
Kolinda Grabar Kitarović

Zagreb, 30.12.2014.

PREDMET: Upit povodom najavljenog istraživanja i eksploatacije nafte na Jadranu

Poštovana gđo. Grabar Kitarović,

Uz čestitke na izborenom sudjelovanju u drugom krugu predsjedničkih izbora, obraćamo Vam se u ime Zelenog foruma, nacionalne mreže okolišnih udruga, s pozivom na javno očitovanje vezano uz planirano istraživanje i eksploataciju nafte na Jadranu!

Smatramo kako je javno nadmetanje pokrenuto bez neophodnih priprema i u uvjetima potpune nespremnosti institucija za projekt takvog opsega. Uslijed toga postoji jasan rizik od sklapanja štetnih koncesijskih ugovora sa ekonomskog i ekološkog aspekta. Činjenica je da nemamo osnovni dokument za gospodarenje i zaštitu Jadrana - Strategiju upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. To dovoljno govori o našoj nespremnosti za provođenje potencijalno visoko štetnih aktivnosti na Jadranu.

U svakoj uređenoj zemlji prvi korak bilo bi donošenje cjelovite Strategije upravljanja Jadranom, a zatim Plan istraživanja i eksploatacije ugljikovodika. Nakon toga bi se uspostavile institucije i procedure zaštite okoliša, a onda raspisao javni natječaj za izvođenje istraživačkih i eksploatacijskih radova. Vlada RH, odnosno Ministarstvo gospodarstva, srlja s natječajem mimo svih procedura u obrnutom smjeru te gura Hrvatsku ne samo u rizik ekološke i gospodarske katastrofe, nego i u međunarodnu blamažu.

- 1. Smatrate li kako bi za ovako važnu i rizičnu odluku trebalo prvo osigurati široku javnu raspravu i konsenzus svih dionika koji svoju egzistenciju temelje na očuvanosti Jadrana, prvenstveno sektora turizma i ribarstva te lokalnih zajednica uzduž obale? Ukoliko smatrate kako je takva rasprava neophodna, kojim konkretnim postupcima namjeravate pridonijeti da se ona dogodi? Smatrate li neophodnim da o ovoj temi Sabor održi tematsku sjednicu prije odluke Vlade RH o dodjeli koncesija?**

Natječaj za dodjelu koncesija za istraživanje i eksploataciju nafte u Jadranu već je u završnoj fazi, a Strateška procjena utjecaja na okoliš, koja je trebala prethoditi natječaju, tek se sada ishitreno izrađuje s neprihvatljivom razinom kvalitete provedbe, što je vidljivo iz nerealnih rokova izrade. U dosadašnjoj proceduri Sabor je potpuno marginaliziran i sve odluke se donose na razini nadležnog Ministarstva i Vlade RH.

- 2. Koji je Vaš stav o činjenici kako su istraživanje i moguća eksploatacija predviđeni na čak 90% površine našeg dijela Jadrana? Smatrate li prihvatljivim da Vlada RH donosi odluku o broju koncesionara i istražnih polja prije provedene strateške procjene utjecaja na okoliš?**

Osnovna dilema koju bi trebala razmatrati Strategija gospodarenja Jadranom i strateška procjena utjecaja na okoliš je koji obuhvat površine Jadrana je eventualno prihvatljiv za tako rizičnu i agresivnu djelatnost kao što je izvođenje istraživačkih i eksploatacijskih radova. Odlukom Vlade RH o broju koncesionara i polja na kojima se dozvoljavaju istražni radovi prejudicira se odluka o obuhvatu i intenzitetu aktivnosti i čini izradu strateške procjene bespredmetnom. Bez ikakve javne

rasprave, bez ikakve stručne ili političke diskusije, Vlada RH donosi odluku kako je gotovo cijeli Jadran pod našim suverenitetom primjereno staviti na raspolaganje zainteresiranim naftnim kompanijama! Podsjećamo kako Vlada RH na Jadranu predviđa čak 29 istražnih polja ukupne površine 38.822 km². Budući je ukupna površina hrvatskog dijela Jadrana 40.984 km², istraživanje i eksploatacija predviđeni su na 90% površine naše strane Jadrana.

3. Smatrate li kako mogući koncesionari i izvođači radova moraju, prije započinjanja bilo kakvih aktivnosti, preuzeti neupitne obveze naknade svih direktnih i indirektnih šteta i izgubljene zarade svim fizičkim i pravnim osobama u RH uslijed njihovih redovnih aktivnosti i eventualnih havarija? Nadalje, može li po vama Vlada RH donositi odluku o izboru koncesionara bez jasne odredbe koja regulira pitanja odštete? Koje institucije smatrate da bi bile vjerodostojni garant i ispunjavanje tih obveza?

4. Nažalost i neke susjedne zemlje srljaju u istraživanje i moguću eksploataciju nafte na Jadranu. Posebno nas zabrinjavaju planovi Crne Gore, budući da će od tih aktivnosti i eventualne havarije zbog morskih struja veliku većinu štetnih posljedica snositi Dubrovačko primorje. Koje aktivnosti namjeravate poduzeti kako bi se umanjili rizici i osigurala naknada štete iz tih aktivnosti u susjednim zemljama?

5. Možete li se obvezati kako ćete osobno pokrenuti regionalnu jadransku inicijativu za obustavu istraživanja i eksploatacije nafte na Jadranu?

Naime bez obzira kako visoki standardi sigurnosti i zaštite okoliša bili primjenjivani u jednoj zemlji, štetne posljedice po cijeli Jadran će u velikoj mjeri određivati aktivnosti u zemlji s najnižim standardima i mjerama zaštite okoliša. Nadalje, već je vidljivo kako se zagovornici ubrzanog istraživanja pozivaju na „konkurentnost i učinkovitost procedura u drugim zemljama“, tj. žele opravdati zaobilaženje primjerenih procedura lošim praksama u drugim zemljama. Očito je jedino rješenje regionalni pristup i moratorij na istraživanje i eksploataciju nafte na Jadranu!

Podsjećamo kako je sagorijevanje nafte i ostalih fosilnih goriva glavni uzročnik klimatskih promjena i vremenskih ekstrema. Nedavne katastrofalne poplave koje su poharale našu zemlju i susjedstvo pokazuju da posljedice klimatskih promjena osjećamo već sada. Na hitnost borbe protiv klimatskih promjena upozoravaju i svjetski znanstvenici okupljeni u UN-ov *Međuvladin panel o klimatskim promjenama* (IPCC). U nedavno objavljenom izvještaju o znanstvenim, okolišnim i društvenim aspektima promjene klime zaključili su kako je neophodno da dvije trećine današnjih poznatih svjetskih rezervi fosilnih goriva ostane pod zemljom. Jedino je tako moguće izbjeći nepovratne posljedice klimatskih promjena na društvo i okoliš, za što je ostalo vrlo malo vremena.

Uvjereni smo kako brojne građane i građanke zanima Vaš detaljan stav o navedenim pitanjima te Vas pozivamo da javno objavite odgovore kada ste u mogućnosti, a nama ih dostavite najkasnije do 4. siječnja. Napominjemo kako Zelena akcija neće dodatno obavještavati javnost sa sadržajem vaših odgovora tijekom kampanje, već želimo biti upoznati s Vašim stavom kako bi mogli bolje procjenjivati do koje razine ćete ih provoditi tokom Vašeg mandata.

Unaprijed se zahvaljujemo na suradnji!

S poštovanjem,
Bernard Ivčić, predsjednik Zelene akcije, bernard@zelena-akcija.hr